

quærere qua ad illum venias, præter ipsum. Si enim via esse ipse nolisset, semper errarem. Factus ergo via est qua venias. Non tibi dico, quære viam. Ipsa via ad te venit: surge et ambula. Ambula moribus, non pedibus. Multi enim bene ambulant pedibus, et male ambulant moribus. Aliquando enim ipsi bene ambulantes, præter viam currunt. Invenies quippe homines bene viventes, et non Christianos. Bene currunt: sed in via non currunt. Quanto plus currunt, plus errant; quia a via recedunt. Si autem tales homines perveniant ad viam, et teneant viam, o quanta securitas est, quia et bene ambulant, et non errant. Si autem non tenent viam, quantumvis bene ambulent, heu quam dolendum est. Melius est enim in via claudicare, quam præter viam fortiter ambulare. Hæc satis sint Charitati Vestræ. *Conversi ad Dominum, etc.*

SERMO CXLII¹.

De iisdem verbis Evangelii Joan. XIV, *Ego sum via, etc.*

I. ERIGUNT nos divinæ lectiones, ne desperatione frangamur: et rursus terrent, ne superbia ventilemur. Tenere autem viam mediam, veram, rectam, tanquam inter sinistram desperationis et dexteram præsumptionis, difficillimum esset nobis, nisi Christus diceret: « Ego sum, » inquit, via, et veritas, et vita². » Tanquam diceret: Qua vis ire? « Ego sum via. » Quo vis ire? « Ego sum » veritas. » Ubi vis permanere? « Ego sum vita. » Securi ergo ambulemus in via: sed insidias timeamus juxta viam.

¹ Alias LIV, de verbis Domini et XXXIV, ex hom. I. — ² Joan. XIV, 6.

Inimicus insidiari non audet in via; quia Christus est via: sed juxta viam plane non desinit. Unde et in Psalmo dicitur: « Juxta semitas scandala posuerunt mihi¹. » Dicit et alia Scriptura: « Memento quia in medio laqueorum ingrederis². » Isti laquei inter quos ingredimur, non sunt in via: sed tamen sunt juxta viam. Quid formidas, quid metuis, si in via ambulas? Tunc time, si deseris viam. Nam ideo etiam permittitur inimicus ponere juxta viam laqueos, ne securitate exultationis via deseratur, et in insidias incidatur.

II. Via Christus humilis: Christus veritas et vita, Christus excelsus et Deus. Si ambules in humili, pervenies ad excelsum. Si infirmus humilem non asperneris, in excelso fortissimus permanebis. Quæ enim causa humilitatis Christi, nisi infirmitas tua? Valde enim et irremediabiliter te obsidebat infirmitas tua et hæc res fecit ut veniret ad te tantus medicus. Si enim vel sic ægrotares, ut tu posses ire ad medicum, poterat tolerabilis videri ipsa infirmitas. Sed quia tu ire non potuisti ad eum, ille venit ad te. Venit docens humilitatem, qua redeamus: quia superbia nos redire non sinebat ad vitam; et ipsa fecerat nos a vita recedere. Exaltatum enim humanum cor adversus Deum, et negligens in ipsa sanitate præcepta salutaria, decedit anima in infirmitatem: discat audire infirma quem contempsit fortis. Audiat ut surgat, quem sprexit ut caderet. Audiat tandem experimento edocta, quod præcepto noluit obtinere. Docuit enim eam miseria sua, quid mali sit a Domino fornicari. Recedere enim ab illo simplici et singulari bono, in istam multitudinem voluptatum, in amorem sæculi corruptionemque terrenam, fornicari est a Domino. Et quodam modo fornicantem allocutus est, ut rediret: sæpis-

¹ Psal. CX XXIX, 6. — ² Eccli. IX, 20.

sime per Prophetas increpat tanquam fornicariam, non tamen desperatam; quia in manu habet etiam mundationem fornicariæ, qui increpat fornicariam.

III. Non enim sic increpat, ut insultet: sed ad confusionem vult perducere, ut sanet. Exclamavit Scriptura vehementer, nec palpavit adulando, quos voluit reparare sanando. Adulteri, nescitis, quia amicus hujus mundi inimicus Deo constituitur¹? Amor mundi adulterat animam, amor fabricatoris mundi castificat animam: sed nisi de corruptione erubuerit, ad amplexus illos castos redire non concupiscit. Confundatur ut redeat, quæ se jactabat ne rediret. Superbia ergo impediabat animæ reditum. Qui autem increpat, non facit peccatum, sed ostendit peccatum. Quod nolebat anima videre, ponitur ei ante oculos; et quod post dorsum habere cupiebat, ad faciem illi admovetur. Vide te in te. « Quid vides stipulam » in oculo fratris tui, trabem autem in oculo tuo non vides². » Revocatur ad se anima, quæ ibat a se. Sicut a se ierat, sic a Domino suo ibat. Se enim respexerat, sibi que placuerat, suæque potestatis amatrix facta fuerat. Recessit ab illo, et non remansit in se: et a se repellitur, et a se excluditur, et in exteriora prolabitur. Amat mundum, amat temporalia, amat terrena: quæ si se ipsam amaret, neglecto a quo facta est, jam minus esset, jam deficeret amando quod minus est. Minus est enim ipsa quam Deus; et longe minus, tantoque minus, quanto minus est res facta quam factor. Ergo amandus erat Deus; et amandus est Deus ita, ut si fieri potest, nos ipsos obliviscamur. Quis ergo est iste transitus? Oblita est anima se ipsam, sed amando mundum: obliviscatur se, sed amando artificem mundi. Pulsa ergo et a se, quodam modo perdidit se, nec facta sua novit videre, justificat

¹ Jacob. iv, 4. — ² Matth. vii, 3.

iniquitates suas: effertur et superbit in petulantia, in luxuria, in honoribus, in potestatibus, in divitiis, in potentia vanitatis. Arguitur, corripitur, ostenditur sibi, displicet sibi, confitetur foeditatem, desiderat pulchritudinem, et quæ ibat effusa, redit confusa.

IV. Contra illam videtur orare, an pro illa, qui dicit: « Imple facies eorum ignominia¹? » Adversarius apparet, inimicus apparet. Audi quod sequitur, et vide utrum orare possit amicus. Imple, inquit, facies eorum ignominia, et quærent nomen tuum, Domine. Oderat eos, quorum facies ignominia impleri cupiebat? Vide quemadmodum amat eos, quos vult quærere nomen Domini. Amat tantum, an odit tantum? an et odit et amat? Imo et odit et amat: Odit tua, amat te: Quid est: Odit tua, amat te? Odit quod fecisti, amat quod fecit Deus. Quæ sunt enim tua nisi peccata? Et quid es tu, nisi quod fecit Deus hominem ad imaginem et similitudinem suam? Negligis quod factus es, diligis quod fecisti. Amas extra te opera tua, negligis in te opus Dei. Merito is, merito laberis, merito et a te ipso pergis: merito audis: « Spiritus » ambulans, et non revertens². » Audi potius vocantem, et dicentem: « Convertimini ad me, et convertar ad vos³. » Non enim Deus avertitur, et convertitur: manens corripit, incommutabilis corripit. Aversus est, quia tu te avertisti⁴. Tu ab illo fecisti casum, non ipse a te fecit occasum. Ergo audi dicentem tibi: « Convertimini ad me, » et convertar ad vos. » Hoc est enim, convertor ad vos, quia convertimini ad me. Fugientis dorsa persequitur, faciem redeuntis illuminat. Quo enim fugies a Deo fugiens? Quo fugies fugiens ab illo qui nullo loco continetur, et nusquam absens est? Qui conversum liberat, pu-

¹ Psal. lxxxii, 17. — ² Id. lxxvii, 39. — ³ Zach. i, 3. — ⁴ Tract. 2 in Evang. Joan. n. 8.

nit aversum. Habes judicem fugiens, patrem habeto rediens.

V. Tumuerat autem superbia, et ipso tumore per angustum redire non poterat. Clamat ille qui factus est via: « Intrate per angustam portam¹. » Conatur ingredi, impedit tumor: et tanto magis perniciose conatur, quanto magis impedit tumor. Tumidum enim vexat angustia; vexatus autem amplius tumebit; amplius tumens quando intrabit? Ergo detumescat². Unde detumescit? Accipiat humilitatis medicamentum: bibat contra tumorem poculum amarum, sed salubre; bibat poculum humilitatis. Quid se arctat? Non sinit moles, non magna, sed tumida. Magnitudo enim soliditatem habet, tumor inflationem. Non sibi magnus tumidus videatur: detumescat, ut magnus sit, ut certus, ut solidus. Non ista desideret, non de ista pompa rerum labentium corruptibiliumque gloriatur: audiat eum ipsum qui dixit: « Intrate per angustam portam, » dicentem: « Ego sum via³. » Quasi enim quæreret tumidus: Qua intrabo? « Ego sum via, » inquit, per me intra: non nisi per me ambulas, ut intres per januam. Nam sicut dixit: « Ego sum via: » ita etiam: « Ego sum janua⁴. » Quid quæris qua redeas, quo redeas, qua intres? Ne alicubi erres, ipse tibi omnia factus est. Breviter ergo dicit: Humilis esto, mitis esto. Audiamus hoc apertissime dicentem, ut videas qua sit via, quæ sit via, quo sit via. Quo vis venire? Certe forte avaritia omnia vis possidere. « Omnia mihi tradita sunt a Patre meo, inquit⁵. » Fortasse dicturus es, Christo sunt tradita, numquid mihi? Audi Apostolum dicentem: audi, ut dixi jamdudum, ne desperatione frangaris; audi quomodo amatus es non amandus, audi

¹ Matth. vii, 13. — ² Cod. Cass. *ergo detumescat, si cupit ingredi.* — ³ Joan. xiv, 6. — ⁴ Id. x, 7. — ⁵ Matth. xi, 27.

quomodo amatus es turpis, foedus, antequam esset in te quod amari dignum esset. Amatus es prius, ut dignus fieres qui amareris. « Etenim Christus, sicut ait Apostolus, pro impiis mortuus est¹. » An forte impius amari merebatur? Quæro quid merebatur impius? Damnari, respondes. Christus tamen pro impiis mortuus est. Ecce quid tibi præstitum est impio, jam pio quid servatur? Quid præstitum est impio? « Christus pro impiis mortuus est. » Desiderabas autem omnia possidere: noli per avaritiam, per pietatem hoc quære, per humilitatem hoc quære. Si enim ita quæsieris, possidebis. Tenebis enim eum per quem facta sunt omnia, et cum ipso omnia possidebis.

VI. Non hæc nos quasi ratiocinando dicimus. Ipsum audi Apostolum dicentem: « Qui Filio proprio non percipit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodo non et cum illo omnia nobis donavit². » Avere, ecce habes omnia. Omnia quæ amas, ut non impediaris a Christo, contemne, et ipsum tene in quo possis omnia possidere. Ipse ergo medicus nihil tali indigens medicamento, tamen ut exhortaretur ægrotum, bibit quod opus ei non erat: tanquam recusantem alloquens, et trepidum erigens bibit prior. « Calicem, inquit, quem ego bibiturus sum³: » qui in me non habeo quod ab illo calice sanetur, bibiturus sum tamen, ne tu dedigneris bibere, cui opus est ut bibas. Jam videte, fratres, si amplius ægrotare debet genus humanum accepta tanta medicina. Jam humilis Deus, et adhuc superbus homo? Audiat, discat. « Omnia mihi, inquit, tradita sunt a Patre meo⁴. » Si desideras omnia; mecum habebis: si desideras Patrem, per me habebis, et in me habebis. « Nemo cognoscit Pa-

¹ Rom. v, 6. — ² Id. viii, 32. — ³ Matth. xx, 22. — ⁴ Id. xi, 27.

» trem, nisi Filius. » Noli desperare: veni ad Filium. Audi quod sequitur: Et cui voluerit Filius revelare. Dicebas: Non possum. Per angustum me vocas: non possum intrare per angustum. « Venite, inquit, ad me omnes qui laboratis et onerati estis. » Sarcina vobis tumor vester est. « Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego vos reficiam. Tollite jugum meum super vos, et discite a me¹. »

VII. Clamat magister Angelorum, clamat Verbum Dei, quo rationales omnes mentes sine defectu pascuntur, cibus reficiens et integer permanens, clamat, et dicit: Discite a me. Exaudiat populus dicentem: Discite a me. Respondeat: Quid discimus a te? A magno enim artifice nescio quid audituri sumus, cum dicit: Discite a me. Quis est qui dicit: Discite a me? Qui formavit terram, qui divisit mare et aridam, qui creavit volatilia, qui creavit animalia terrena, qui creavit omnia natantia, qui posuit in caelo sidera, qui distinxit diem et noctem, qui firmavit ipsum firmamentum, qui lucem a tenebris separavit, ipse dicit: Discite a me. Numquid forte hoc nobis dicturus est, ut ista cum illo faciamus? Quis hoc potest? Solus Deus facit. Noli, inquit, timere, non te onero. Hoc a me disce, quod propter te factus sum. Discite a me, inquit, non formare creaturam, quæ per me facta est. Nec illa quidem dico discatis, quæ quibusdam donavi quibus volui, non omnibus, suscitare mortuos, illuminare cæcos, aperire aures surdorum: nec ista pro magno velitis discere a me. Gavisi Discipuli et exultantes redierunt, dicentes: « Ecce in nomine tuo et dæmonia nobis » subjecta sunt. Ait illis Dominus: Nolite in hoc gaudere, » quia dæmonia vobis subjecta sunt: gaudete potius, quia » nomina vestra scripta sunt in caelo². » Quibus voluit

¹ Matth. xi, 28. — ² Luc. x, 17.

donavit expellere dæmonia, donavit quibus voluit mortuos suscitare. Facta sunt hæc miracula et ante incarnationem Domini: suscitati sunt mortui, mundati sunt leprosi; legimus hæc¹. Et quis fecit tunc, nisi ille qui postea homo Christus post David, sed Deus Christus ante Abraham? Ipse donavit hæc omnia, ipse per homines fecit: nec omnibus tamen hæc dedit. Numquid quibus non dedit desperare debent, et dicere se ad eum non pertinere, quia hæc dona accipere non meruerunt? In corpore membra sunt: aliud potest illud membrum, aliud illud. Compegit corpus Deus, non tribuit auri ut videat, nec oculo ut audiat, nec fronti ut olfaciat, nec manui ut gustet; non dedit hæc: sed omnibus membris sanitatem dedit, compagem dedit, unitatem dedit, spiritu omnia pariter vivificavit et univit. Sic ergo non dedit quibusdam mortuos suscitare, aliis non dedit disputare: omnibus tamen quid dedit? Discite a me, quoniam mitis sum et humilis corde. Quoniam audivimus dicentem: Mitis sum et humilis corde: fratres mei, tota medicina nostra ista est: Discite a me, quoniam mitis sum et humilis corde. Quid prodest, si miracula faciat, et sit superbus, non sit mitis et humilis corde? Nonne in illo numero deputabitur eorum, qui venturi sunt in fine et dicturi: « Nonne » in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus? Sed quid audient? « Non novi vos. Recedite a me omnes qui operamini iniquitatem². »

VIII. Quid ergo prodest ut discamus? Quoniam mitis sum, inquit, et humilis corde. Charitatem inserit, et germanissimam charitatem, sine confusione, sine inflatione, sine elatione, sine fallacia: hoc inserit qui dicit, Discite a me, quoniam mitis sum et humilis corde. Quando potest habere sincerissimam charitatem superbus et inflatus?

¹ 4 Reg. iv et v. — ² Matth. vii, 22.

Necesse est ut invidet. An forte qui invidet, amat, et nos erramus? Absit, ut quisquam sic erret, ut invidum dicat habere charitatem. Ergo quid dicit Apostolus? « Charitas » non æmulatur. » Quare non æmulatur? « Non inflatur¹: » causam statim subjecit, unde abstulerit æmulationem charitati. Quia non inflatur, non æmulatur. Primo quidem illud dixit, « Charitas non æmulatur: » sed quasi tu quæres: Quare non æmulatur? addidit: « Non inflatur. » Si ergo ideo æmulatur, quia inflatur: si non inflatur, non æmulatur. Si charitas non inflatur, et ideo non æmulatur; charitatem inserit qui ait: « Discite a me, » quoniam mitis sum et humilis corde². »

IX. Jam quilibet habeat quod vult, jactet se unde vult. « Si linguis hominum loquar et Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum ut æramentum » sonans aut cymbalum tinniens. » Quid sublimius munere linguarum diversarum? Æramentum est, cymbalum tinniens est, si auferas charitatem. Audi alia munera: « Si sciam omnia sacramenta. » Quid excellentius? quid magnificentius? Audi adhuc aliud: « Si habeam omnem » prophetiam et omnem fidem, ita ut montes transferam, » charitatem autem non habeam, nihil sum. » Accessit ad ampliora, fratres. Quid aliud dixit? « Si distribuam » omnia mea pauperibus³. » Quid potest fieri perfectius? Quandoquidem diviti propter perfectionem hoc Dominus imperavit, dicens: « Si vis esse perfectus, vade, vende » omnia quæ habes, et da pauperibus⁴. » Jam ergo perfectus est, quia vendidit omnia sua, et dedit pauperibus? Non: ideo addidit, « Et veni, sequere me. Vende omnia, » inquit, da pauperibus, et veni, sequere me. » Quare te sequor? Jam venditis omnibus, distributis pauperi-

¹ 1 Cor. XIII, 4. — ² Matth. XI, 29. — ³ 1 Cor. XIII, 1-3. — ⁴ Matth. XIX, 21.

bus, nonne perfectus sum? quid opus est ut te sequar? Sequere me, ut discas quoniam mitis sum et humilis corde. Potest enim quisquam vendere omnia sua, et dare pauperibus, nondum mitis, nondum humilis corde? Certe potest. « Si enim omnia mea distribuero pauperibus. » Et adhuc audi. Nam quidam relictis omnibus quæ haberent, jam secuti Dominum, sed nondum ad perfectum secuti (ad perfectum enim sequi, est imitari), non potuerunt ferre tentationem passionis. Jam Petrus, fratres, ex his erat qui dimiserant omnia, et secuti erant Dominum. Nam divite illo cum tristitia recedente, ubi conturbati Discipuli interrogaverunt quo quis tandem posset esse perfectus, et eos consolatus est Dominus, dixerant Domino: « Ecce nos dimisimus omnia, et secuti » sumus te, quid ergo nobis erit¹? » Et dixit Dominus, quid eis hic daret, quid in futurum reservaret. Tamen iste jam ex eorum numero erat, qui hæc fecerant. At ubi ventum est ad articulum passionis, ad vocem unius ancillæ ter negavit eum, cum quo se moriturum esse promiserat.

X. Intendat ergo Charitas Vestra: « Vade, inquit, » omnia tua vende, da pauperibus, et habebis thesaurum in celo; et veni, sequere me. » Perfectus est Petrus, jam Domino in celo sedente ad dexteram Patris, tunc perfectus est et maturus factus. Ad passionem ergo cum sequeretur Dominum, non erat perfectus: at ubi cœpit non esse in terra quem sequeretur, tunc perfectus est. Imo vero semper ante te habes quem sequaris: Dominus exemplum in terra posuit, cum Evangelium tibi reliquit, in Evangelio tecum est. Non enim mentitus est, dicens: « Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque » ad consummationem sæculi². » Ergo sequere Dominum.

¹ Matth. XIX, 27. — ² Id. XXVIII, 20.

Quid est, Sequere Dominum? Imitare Dominum, Quid est, Imitare Dominum? Discite a me, quoniam mitis sum et humilis corde. Quia si distribuero omnia mea pauperibus, et tradidero corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest. Exhortor ergo Charitatem Vestram ad ipsam charitatem: non autem exhortarer ad charitatem, nisi aliqua charitate. Quod ergo inchoatum est, exhortor ut impleatur; et quod coeptum est, rogo ut perficiatur. Et pro me a vobis rogari quaeso, ut et in me perficiatur quod vos moneo. Omnes enim imperfecti sumus, et ibi perficiemur ubi perfecta sunt omnia. Paulus apostolus dicit: « Fratres, ego me non » arbitror apprehendisse¹. » Ipse dicit, « Non quia jam » acceperim, aut jam perfectus sim². » Et quisquam hominum se audet de perfectione jactare? Imo confiteamur imperfectionem, ut mereamur perfectionem.

SERMO CXLIII³.

De verbis Evangelii Joan. xvi. *Ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam, etc.*

I. MEDICINA omnium animæ vulnerum, et una propitiatio pro delictis hominum est, credere in Christum: nec omnino quisquam mundari potest, sive ab originali peccato, quod ex Adam traxit, in quo omnes peccaverunt, et filii iræ naturaliter facti sunt; sive a peccatis quæ ipsi non resistendo carnali concupiscentiæ, sed eam sequendo, eique serviendo in flagitiis et facinoribus, addi-

¹ Philip. iii, 13. — ² Ibid. 12. — ³ Alias lx, de verbis Domini.

derunt; nisi per fidem coadunentur et compaginentur corpori ejus, qui sine ulla illecebra carnali et mortifera delectatione conceptus est, nec eum in delictis mater in utero aluit, et peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus⁴. In eum quippe credentes, filii Dei fiunt; quia ex Deo nascuntur per adoptionis gratiam, quæ est in fide Jesu Christi Domini nostri. Quapropter, charissimi, merito idem Dominus et Salvator noster hoc unum peccatum dicit, de quo arguit mundum Spiritus sanctus, quia non credit in eum. « Ego, inquit, veritatem dico » vobis, expedit vobis ut ego vadam. Si enim ego non » abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, » mittam eum ad vos. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de justitia, et de judicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me: de justitia vero, quia ad Patrem vado, et jam non videbitis me: » de judicio autem, quia princeps hujus mundi judicatus est². »

II. De hoc ergo uno peccato voluit mundum argui, quod non credunt in eum: videlicet quia in eum credendo cuncta peccata solvuntur, hoc unum imputari voluit, quo cætera colligantur. Et quia credendo nascuntur ex Deo, et filii Dei fiunt: « Dedit enim, inquit, illis » potestatem filios Dei fieri, credentibus in eum³. » Qui ergo credit in Filium Dei, in quantum adhæret illi, et fit etiam ipse per adoptionem filius et hæres Dei, cohæres autem Christi, in tantum non peccat. Unde dicit Joannes: « Qui natus est ex Deo, non peccat⁴. » Et ideo peccatum unde mundus arguitur hoc est, quod non credunt in eum. Hoc est peccatum de quo itidem dicit: « Si non venissem, peccatum non haberent⁵. » Numquid

¹ Psal. i, 7, et 1 Petr. ii, 22. — ² Joan. xvi, 7-11. — ³ Joan. i, 12. — ⁴ 1 Joan. iii, 9. — ⁵ Joan. xv, 22.